

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Kulturmiljöenheten
Lena Emanuelsson
031 605212

lena.emmanuelsson@lansstyrelsen.
se

Delg.kv

BESLUT
2010-10-05

L 2162

Dnr.	432-86475-2007
	SWEDISH NATIONAL HERITAGE BOARD RIKSANTIKVARIÉAMBETET
Ink	2010 -10- 08
Dnr:

Sida
1(6)

Kulturminnesföreningen Warfvet Kusten

Byggnadsminnesförklaring av det s.k. Taubehuset Fastigheten Majorna 222:2, Göteborgs kommun

Beslut

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 3 kap 1 § lagen om kulturminnen m m (SFS 1988:50), det s k Taubehuset, Majorna 222:2 i Göteborgs stad för byggnadsminne.

Länsstyrelsen meddelar enligt 2 § samma lag följande skyddsbestämmelser:

1. Den på den bifogade kartan markerade byggnaden (1) får inte rivas, flyttas eller till sitt yttre byggas om eller på annat sätt förändras utan Länsstyrelsens tillstånd.
2. Ingrepp får inte göras i byggnadens stomme.
3. I Taubes kammare får inte ändring eller borttagning av fast inredning göras. Till fast inredning hör bl.a. dörrar och dörrfoder, fönster och fönsteromfattningar, taklist, golv och kakelugn.
4. I Taubes kammare får ytskikten/tak-, vägg- och golvytor inte övertäckas, övermålas eller på annat sätt förändras.
5. Byggnaden ska underhållas så att den inte förfaller. Vård och underhållsarbeten ska utföras på ett sådant sätt att det kulturhistoriska värdet inte minskar. Underhållet ska ske med material och metoder anpassade till byggnadens egenart. Samråd med Länsstyrelsen ska ske innan vårdarbeten påbörjas.

Skyddsområdet

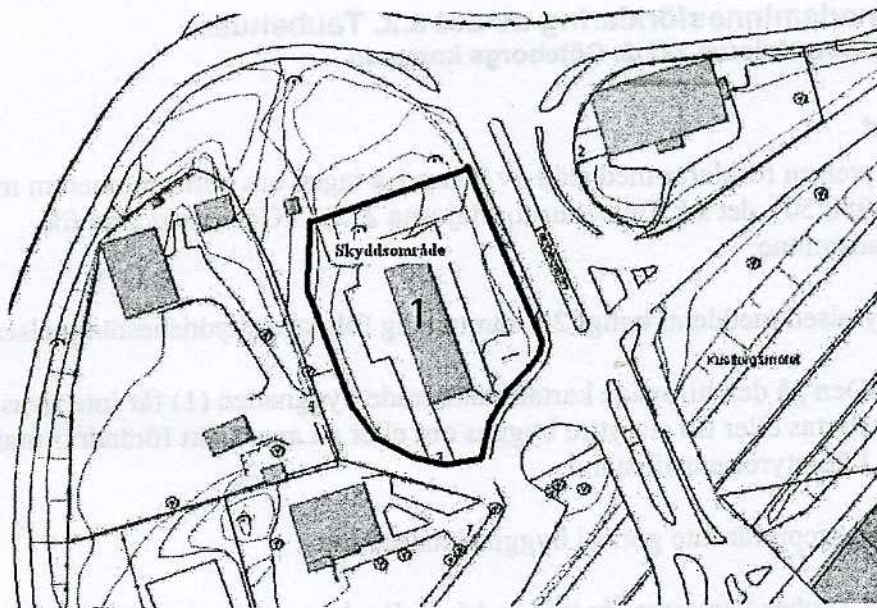
6. Skyddsområdet, markerat med streckad linje, ska hållas i ett sådant skick att byggnadsminnets utseende och karaktär inte förvanskas. Skyddsområdets gränser sammanfaller med gränserna för fastigheten Majorna 222:2. Stenläggning får inte avlägsnas eller flyttas. Samråd med Länsstyrelsen ska ske innan vårdarbeten påbörjas.

7. Området får inte ytterligare bebyggas eller på annat sätt förändras.

2010-10-07 beslöt Sk
Kopia till If: BM reg. A
/pk

Om det finns särskilda skäl får länsstyrelsen lämna tillstånd till att ett byggnadsminne ändras i strid mot skyddsbestämmelserna om åtgärderna är förenliga med bevarandet av byggnadsminnets kulturhistoriska värde.

Länsstyrelsen får ställa skäliga villkor för tillståndet. Villkoren får bl a avse hur ändringen ska utföras samt krav på dokumentation och antikvarisk kontroll och medverkan.

Redogörelse för ärendet

I oktober 2007 väckte Kulturminnesföreningen Warfvet Kusten frågan om byggnadsminnesförklaring av det så kallade Taubehuset i Majorna, Göteborg. En bebyggelsehistorisk studie av byggnaden gjordes 2009 av Clara Nyström vid Göteborgs universitet, Institutionen för Kulturvård. Historiskt källmaterial och information om, och fotografier av, varvet och det gamla huvudkontoret finns bevarat i Taubehuset. Samlingarna förvaltas av Kulturminnesföreningen Warfvet Kusten.

Länsstyrelsen remitterade frågan om byggnadsminnesförklaring av Taubehuset till Göteborgs Stadsmuseum och Sjöfartsmuseet som tillstyrkte en byggnadsminnesförklaring 2007-11-12 respektive 2008-09-09. Göteborgs stad genom Fastighetskontoret tillstyrkte en byggnadsminnesförklaring (inkommen till Länsstyrelsen den 23 september 2010).

Beskrivning

Byggnaden ligger idag på Majnabbeberget, mellan Oscarsleden och Stenas Tysklandsterminal. Huset ligger i nord-sydlig riktning med entréerna i väst. Det gamla huvudkontoret är en tvåvånings träbyggnad med vind och gjuten grund. Fasaden är klädd med stående lockpanel, målad i ljusgul kulör. Byggnaden var ursprungligen rödmålad, men målades gul på 1930-talet. Knutlådor, vindskivor och foder är vitmålade. Taket har mansardform och

är täckt med enkupiga tegelpannor. På taket finns två skorstenar. Fönstren är rektangulära tvåluftsfönster indelade i tre rutor vardera. Fönstren insattes i samband med renoveringen 1967, men har samma spröjsindelning som de ursprungliga. De fiskbensmönstrade ytterdörrarna tillkom också i samband med renoveringen.

Till byggnaden hör en trädgård med ett mindre uthus. Stenhällar vid entréerna har liksom trappsteg återanvänts från rivningar av bostadshus i Gråberget/Majorna. Ett päronträd planterades på invigningsdagen 1967 till minne av Evert Taube som hade haft ett päronträd utanför sitt fönster.

Invändigt präglas byggnaden av renoveringen som gjordes i samband med flytten av byggnaden 1967. Byggnaden moderniserades då med toaletter, badrum och kök. Väggar och innertak försågs med gipsskivor. Gamla innerväggar revs och nya sattes in. Taubes kammare iordningställdes 2002 och är det enda rum i byggnaden där den ursprungliga interiören återskapats. Rummet restaurerades med en ambition att återskapa karaktären från tidigt 1900-tal. Väggarna tapetserades. Kakelugnen liksom det äldre trägolvet är inte ursprungliga men har återanvänts från äldre hus som rivits. Dörrbladen kan eventuellt vara de ursprungliga.

Historik

År 1796 uppfördes byggnaden som bostadshus och huvudkontor för Varvet Kusten.

Längs den södra älvstranden låg under 1800-talet flera varv, vilka gav området en särskild karaktär. Varvet Kusten var det sista av de gamla varven att läggas ner i slutet av 1800-talet. Innan nedläggningen fungerade varvet som ett eget samhälle där de flesta anställda både arbetade och bodde inom området. I bottenvåningen på det hus som idag kallas Taubehuset fanns varvskontoret där de nya skeppen ritades. År 1893 ledde konkurrensen från ångfartyg av järn till att Varvet Kusten, med sina segelfartyg i trä, fick läggas ned. Två år senare köptes området av Göteborgs stad som hyrde ut det till olika verksamheter.

Hela området som tillhörde Varvet Kusten var ursprungligen omgärdat av ett träplank. Huvudkontoret var fram till 1930-talet rödmålat med svarta, tjärade ytterdörrar. Enligt ett besiktningsprotokoll från 1798 hade undervåningen fyra rum varav ett var kontor, kök och två förstugor. Infarten till varvet gick genom en portgång i husets norra ände (i ursprunglig placering). På ovanvåningen fanns tre lägenheter med två respektive tre rum och kök, huset hade två trappuppgångar från vilka man även kom upp på vinden.

År 1906 flyttade familjen Taube in i huset och hyrde övervåningen för knappt 60 kronor i månaden.

Varvsområdet förföll efterhand och beskrevs i GP år 1950 som en "idyll full av skit". Samma år höll diktaren Evert Taube ett tal från ett fönster på andra våningen i huset, inför en folksamling på 5000 personer. Han talade om den lojala sjömansstaden Göteborg och nuvarande Taubehuset som en representant för densamma. Göteborgs stad stod inför stora förändringar då äldre stadsdelar skulle saneras och ersättas med moderna bostadsområden. I början av 60-talet planerades den nya Oscarsleden att dras fram längs Södra älvstranden, rakt över den tomt där Taubehuset låg. Lägenheterna i huset var uthyrda till mycket låg hyra eftersom underhållet var eftersatt och varken elektricitet eller toalett fanns i huset.

Trots husets dåliga skick beslöt kommunen att det skulle räddas genom att flyttas. För ett bevarande talade byggnadens koppling till familjen Taube, ansåg stadsrådet Alf Hermansson. Evert Taube själv ansåg att det viktigaste med det gamla huvudkontoret var dess koppling till varvsnäringen. Evert skänkte 1962 ett antal föremål till huset, bland annat den luta han använde vid sina konserter. Ett litet museum över Evert Taube iordningställdes i Taubes kammare. I rummet finns också möbler och saker som tillhört familjen Taube. Hermansson var den som ledde förhandlingarna om flyttning av huset och han var också kulturminnesföreningen Varvet Kustens förste ordförande. Föreningen startades 1963. Två år senare fick föreningen Taubehuset till skänks av Göteborgs stad. Föreningens huvudsyfte är att bevara huset och vid eventuell upplösning av föreningen återgår huset till staden.

År 1967 flyttades huset till sin nuvarande plats, ett arbete som sammanlagt tog en månad. Efter flytten inleddes en omfattande restaurering och modernisering av huset. Det mesta, utom timmerstommen, byttes ut. Takets tegelpannor återanvändes i den mån det var möjligt. Sanitära anläggningar installerades, vilket till viss del påverkade den ursprungliga rumsindelningen. De tidigare eldstäderna ersattes med radiatorer. Huset målades ljusgult istället för rött, för att bättre passa in i den nya omgivningen.

Taubehusets historia som huvudkontor för Varvet Kusten finns dokumenterad i flera källor bland annat i skriften *Varvet kusten*. Flytten av huset behandlas i *"Hur tre göteborgshus räddades"* av Alf Hermansson, författaren var själv med vid flytten och en drivande kraft för att rädda huset.

Idag används byggnaden som bostad och föreningslokal. I huset finns också de museala delarna med Taubes kammare och varvsrummet, i det senare finns en utställning över Varvet Kusten.

Motivering

Enligt 3 kap 1 § lagen om kulturminnen m m (SFS 1988:950) får Länsstyrelsen förklara en byggnad som är synnerligen märklig genom sitt kulturhistoriska värde eller som ingår i ett kulturhistoriskt synnerligen märkligt bebyggelseområde för byggnadsminne.

Taubehuset har ett högt kulturhistoriskt värde som kan motiveras ur flera perspektiv. Byggnadens *socialhistoriska värde* ligger i dess ursprungliga användning som huvudkontor och bostad åt Varvet Kusten under 1800-talet. Varvsnäringen och sjöfarten är en viktig del av Göteborgs industrihistoria och har haft en avgörande roll för stadsdelen Majorna och för stadens utveckling. Taubehuset är idag en representant för varven och deras tidigare placering längs Södra älvstranden.

Ett *samhällshistoriskt värde* har byggnaden som representant för trähusbebyggelsen från den tidigare förstaden Majorna, i likhet med Gatenhielmiska huset vid Stigbergstorget och Villa Majviken samt Kustens hus intill Taubehuset. Ett *samhällshistoriskt värde* finns även i det faktum att huset flyttats, vilket speglar städernas omvandling som pågick under den senare halvan av 1900-talet då bilen gjorde sitt intåg och krävde plats.

Byggnaden har ett *personhistoriskt värde* i och med att familjen Taube har bott på ovanvåningen. Fadern var fyrmästare på Vinga fyrplats mellan åren 1889 och 1905. Han befordrades därefter till överlots och familjen flyttade till Kustens varv. Evert Taube är en av landets mest folkkära trubadurer som även deltog i kampen för husets bevarande. Evert var dock inte den ende i sin familj som var konstnärligt lagd, hans båda systrar gjorde sig namn som konstnärinna respektive skulptris.

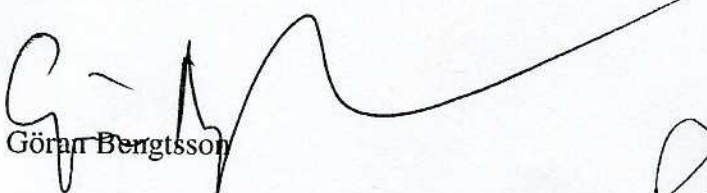
Det *byggnadshistoriska värdet* finns i flytten av huset 1967. Samhället präglades vid denna tid av rivningar och nybyggnationer. Förutom den ursprungliga timmerstommen från sent 1700-tal är byggnaden i övrigt rekonstruerad både exteriört och interiört.

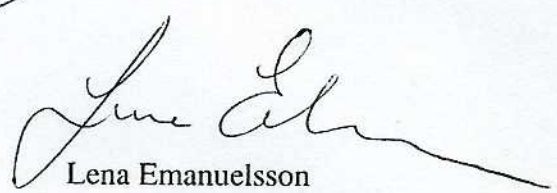
Länsstyrelsen bedömer att det s.k. Taubehuset har ett starkt symboliskt värde och är synnerligen märkligt genom sitt kulturhistoriska värde.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos Förvaltningsrätten, se bilagan *Hur man överklagar*.

I detta ärende har deltagit länsantikvarie Karolina von Mentzer, länsöverdirektör Göran Bengtsson varit beslutande och Lena Emanuelsson föredragande.

Göran Bengtsson

Lena Emanuelsson

Kopia

Riksantikvarieämbetet

Göteborgs Stadsmuseum, Norra Hamngatan 12, 411 14 Göteborg

Göteborgs stad, Fastighetskontoret

Göteborgs stad, stadsbyggnadskontoret

Samhällsbyggnadsenheten

Kulturmiljöenheten

Samhällsbyggnadsenheten, DRK, Mariestad + digitaliserad yta

Efter laga kraft

Riksantikvarieämbetet (med laga kraftsbevis)

Lantmäteriet (med laga kraftsbevis)